

Kako so bele rože vzcvetele...

Spisal **E. K.**

... ko so bele rože vzcvetele...

Kaj je bilo tedaj?

Bf! Kaj je bilo?... Kaj jaz vem?...

A da! Že vem, kaj mislite. Spominjam se. Časopisi so objavili tedaj neko beležko. Prav za prav nič posebnega... To se primeri vsaki dan. Le čitajte časopise velikih mest. Po pet, šest, po deset takih ali podobnih slučajev najdete v eni številki. Takih notic ne čita skoraj nihče več pozorno; prenavadno je že. K večjem, če se tiče kakšnega znanca, ali pa kakšne inače zanimive osebe... Ona pa je bila navadna tvorniška delavka. Prosim vas!...

Samo nekaj je bilo takrat nekamo nenavadno. Da — tiste bele rože, kaj?

Mm — no! Spominjam se. Čital sem tista opisovanja. Ali jo poznate, poezijo po senzacijah pohlepnih dnevnikov? Ej, da, zoprna je, zoprna, a vendar uživa in prebavlja tisočkrat več ljudi to prisljano, iz same špekulacije zajeto jokavo sentimentalnost, to bombastično liriko, kakor Tolstega romane, Maupassantove črtice, d' Annunzijeve pesmi, Ibsenove drame...

Spominjam se.

Pa, — prav za prav — saj je res, saj je res lepo, kadar vzcveto tiste bele rože. Ne vem že prav, ob katerem času se to godi, ali je v maju, ali prej, ali pozneje...? Zdi se mi, da je to različno. Na trgu je tedaj vse polno rož. No — in... kaj vruga naj se spakujem? Tiste rože — imam res rad. Ne vem, zakaj. Človek ljubi včasih nezavedno...

Tedaj je bilo torej, ko so bele rože vzcvetele. Tudi Lizika jih je imela rada. Bila je seveda samo tvorniška delavka, a tudi delavke vidijo včasih lahko rože. Lizika jih je videvala često. In nič drugega na svetu ni imela rada, vsaj tako zelo rada ne, kakor tiste rože, pa njega. Večkrat je dejala:

— Kadar umrjem, morate natrgati toliko belih rož, da me ž njimi vso zakrijete. Tedaj se bodem smehljala, čeprav vi ne opazite tega. —

Mi smo se pa že tedaj smejali: hahaha! O umiranju govori! Saj je še le začela živeti!

Da, da. Resnično smo se smejali. Prosim vas, kdo pa razume, kaj pripovedujejo bele rože, kadar vzcvetó, kaj šepče njih vspava-

joča dehtoba, kaj pihlja tista večerna sapica, ki prinaša, odnaša in raznaša rožno vonjavo?

Vsak večer se zmrači, s hribov padejo sence dol v nižavo. Kdo pa opazi, če so te sence enkrat malce drugačne, nego navadno? Kdo opazi, če listje enkrat drugače zašušti, kakor običajno?...

Bilo je tedaj, ko so bele rože vzcvetele. Oh, lepo je bilo Liziki pri duši. Tudi v njenem srcu je cvetelo, kakor bi bile tam same gre dice, polne belih rož.

Dasiravno je bila samo priprosta tvorniška delavka...

Nad veliko, tiho tovarno se je razlivala tista čudna mesečina, ki je v svoji medli bliščobi videti, kakor bi hotela nekaj povedati. Drevje je slikalo fantastične, temnosive, skoraj črne sence vanjo, v nekaterih oknih pa se je nekaj lesketalo, kakor tisto zlato, ki je baje škrtatje kopljejo po noči v globokih, tajnih rudnikih sredi gostih, črnih gozdov.

V takih čarovnih nočeh mora srce ljubiti, ali pa kopneti. Seveda žive tudi ljudje, ki take noči prespé, ali pa presedé v zakajenih kavarnah, ob pisalni mizi, nad debelimi folijanti. Kdo bi poznal in razumel srca in umove vseh ljudi?

Lizika je pripadala tistim ljudem, ki morajo v takih nočeh ljubiti ali pa kopneti. Imela je tako srce. Njena obleka je bila zelo enostavna in navadna in precej obnošena, kajti tvorniške delavke si s svojim zaslužkom ne morejo kupovati dragih oblek in Liziki sploh ni bilo ležeče na takih stvareh. Nikdar se ji ni tožilo po dragoce nem blagu in po lišpu; a srcé ji je bilo vendar polno željá. Že v otroških letih se je je lotevalo neko čudno, skrivnostno hrepenenje po nečem, česar ni poznala, česar je iskala v zvezdah, v rožah, v pesmi — zlasti pa v rožah, v belih rožah. Ona je rasla, a ž njo je naraščalo tisto željno, neugasno, nekam tožno hrepenje v njenih grudih in kadar se je razlila srebrna mesečina po prijazni dolini, ji je bilo prav tako, kakor bi morale zdaj in zdaj zablščati zlate črke v blede svetlobi, katere bi ona tedaj zložila v besede in one bi ji povedale nekaj lepega... lepega...!

Včasih so hodili po svetu ljudje, ki so odkrivali neznane talente. Ako so našli nadarjenega otroka v kakšni vasi, vzeli so ga seboj v mesto, skrbeli so za njegovo izobrazbo, dali so mu dobrih učiteljev in taki otroci so postali s časoma slavni, veliki ljudje, državniki, pesniki, virtuozi, papeži...

Menda ni več takih potujočih mecenov. Tudi blagih Vil ni več, ki so se v starih časih prikazovale zemskim otrokom in jim dovoljevale po tri želje. Vsaj Lizike ni našel noben blagodejnik in nobena Vila

ji ni priplavala v zlatem svitu pred oči. Kdo vé, kaj bi se bilo drugače zgodilo? Kajti v Lizikini duši se je neprenehoma gibalo nekaj tajnega, iz česar bi se bile porodile same cvetne pesmi, ako — eh! Tistega »ako« ni bilo, in Lizikine pesmi so ostale v njenem srčecu in nihče jih ni poslušal in umeval, samo njena duša jih je temno slutila.

Morda jih je tudi on malce razumel. Toda verjetno se mi ne zdi. Ne... Prav na dno njenega srca ni mogel nihče pogledati, kajti kdor bi bil to storil in videl ves čar, ki se je tam skrival, nebi bil dal tega srčeca nikdar več iz rok. Za ves svet ne... in za nobeno drugo srce. Saj se jemlje in daje srce samo iz ljubezni, kaj ne? In toliko ljubezni ni moglo biti nikjer, nikjer — in tako živa in vroča ni mogla biti nobena, nobena, kakor tista, ki je gorela in cvetela na dnu njenega srca.

In ta ljubezen je bila njegova. Kako naj bi jo zamenjal z drugo, da jo je res poznal...?

Morda so jo res poznale tiste bele rože, ki so cvetele na vrtu okoli tovarne in morda mesec, ki je razlival svojo tekočo srebrnino po strehah in po grmovju in po belkastih peščenih potih. Kajti dehtoba rož se je mešala z njenim toplim dihom in mesec ji je gledal skozi sijajne, velike črne oči tja na dno srca. A ljudje pravijo, da rože in mesečni žarki nič ne vidijo in nič ne slišijo, da nimajo duše in razuma, in če je to res, ni nihče vedel, kako velika in močna in žarka je njena ljubezen.

Toda kdo more vedeti to?...

Oh, on bi bil lahko izpoznal vso nedolžno globino njenega prelestnega čustva. Saj ji je smel gledati v tiste čudnosvetle črne dijamante, ki so se iskri pod njenim belim, visokim čelom in vse je smel čitati, kar je bilo pisano v njeni fini, čisti duši. Zakaj ona ga je ljubila, kakor tiste bele rože...

Hrepenenje njenih prvih deviških let se je izpolnilo. Ko je stopil prednjo v tovarni in jo je ves v čudu pogledal, je vedela, po čem je hrepenela v pomladnih mesečnih nočeh. Hipno ji je postalo jasno. Valovi krvi in diha so se dvigali v njeni notranjosti više in više, močnejše in močnejše, grudi so se ji vzpenjale, v glavi ji je vrelo in gorelo in nekaj blagega, neznanega se je razlilo vse okrog, kakor bi bila tovarna polna, polna rož, ki so cvetele in dehtele... Same bele rože...!

Zakaj se je tako zgodilo? Kdo bi utegnil povedati?...

Ali je on opazil, kako je zardela, vztrepetala, kako se ji je dih ustavil? — Ona ni vedela tega.

Odšel je, neizpregovorivši besede. A Lizika je mislila ves dan na ta trenotek. Zvečer ni mogla zaspati in po noči se je jokala. Šele zjutraj se je spustil blagi sen nad njeno posteljo ter ji zatisnil trudne, objokane oči.

Nekateri dnevi so zelo prozajični. Ko je Lizika zjutraj hitela v tovarno, ni bilo nič tako, kakor prejšnji dan. Veselila se je tega, ker je upala, da pozabi hitro včerajšnji dogodek. Saj je bil samo trenotek in to se ne more tako globoko vtisniti v dušo. Pozabiti pa itak mora, kajti... to se pravi, rada vendar ne bi pozabila... a mora pozabiti. Kaj bi bilo iz tega? Kakšna neumnost!

Haha! To je vendar le samo nekaj za smeh. Kaj je neki mislila včeraj? On — tvorničarjev sin! Kako bi se on mogel zagledati vanjo? Kako se je mogla ta misel dvigniti v nji? Menda zato, ker jo je tako gledal? Bržkone je kaj opazil na njej, kar se mu je zdelo čudno. In ona mislila... haha...

Oh! Kako težko se smeje. Pa vendar bi se morala smejati. Vse drugo je neumno. Ah, kaj! V tovarni že zvone. Podvizati se mora, da ne pride prepozno. Kadar so vrata zaprta, ne puste nikogar več notri. V soboto pa bi ji skrajšali zaslužek za ta dan in kaznovali bi jo. Stariši bi jo potem ošteli in morda celo topli. Seveda siromašni so, pa potrebujejo tistih krajcarjev, ki jih prinaša koncem tedna domov.

In če bi prišla prepozno, ga danes gotovo ne bi videla.

Ššš...! Proč s to mislijo! Je že zopet tukaj. Saj se ga noče spominjati...

Vratar je že držal levo roko na kljuki, v desni je pa vrtil ključe. Bil je zadnji čas, da je prišla. In sedaj hoče biti pametna. To so same otročarije.

Ko je stopala po stopnicah v prvo nadstropje, kjer je delala v veliki dvorani, si je neprenehoma ponavljala:

— On je tvorničarjev sin, ti si navadna delavka. —

Konečno so ji ustna kar mehanično šepetala te besede, misli so pa še plavale... bogvekam.

On je zopet prišel. To je bila njegova pravica. Morda ga je oče poslal. Morda je pa sam prišel. Komu je to kaj mar?... Naposled — bilo bi vedar bolje, da ni prišel. A če hoče biti iskrena, mora priznati, da je na tihem želela, naj pride. Da, še več. Nestrpno ga je pričakovala.

Kaj pa je na tem, ako ga vidi. To ne škoduje nikomur, ona bo pa vendar srečna.

Vročica jo je oblila po vsem telesu, ko je vstopil. Ni ga videla, a čutila je, da je tukaj. To je že tako. Morda je čudno, a je tako.

Ogledoval je delo drugih delavk. Tako je prišel tudi do nje-nega mesta. Ozrl se je na predivo, molčé je pokimal in potem jo je pogledal. Ona ni mogla zardeti, ker je bila že vsa v ognju, odkar je vstopil v dvorano. A srce ji je utripalo, kakor bi ji hotelo raz-nesti prsa. Pogledala ga ni, v očeh jo je nekaj bodlo, kakor z stoterimi iglami, za ušesi jo je žgalo...

On je še enkrat pokimal, pa je odšel.

In to je bilo dobro. Da jo je še en trenotek gledal, bi se bila morala zjokati. Kaj bi bil tedaj mislil? ... Hvala Bogu, da je odšel! A ... da bi se še vrnil ...

Morda je v tej neskončni vesoljnosti vendar kje kakšen svet, kjer se živa bitja lahko tako ljubijo, kakor jim srce veleva.

Lizika ni vedela nič o drugih svetovih. Saj sem že povedal, da je bila priprosta delavka.

Herman je to skoraj pozabil. Taka pozabljenost je pa škodljiva. Na zemlji, med ljudmi, zlasti med ljudmi, ki niso več divjaki, se ne sme pozabiti takih razlik.

Da je bila Lizika lepa? — Eh, tega nihče ne taji! Celo izvan-redno lepa je bila. O, tudi priproste delavke so včasih lepe. Ako so tako vzrasle in imajo take oči, take temnosvetle bujne lase, kakor Lizika, je lepota nedvomna, tudi če tiči v obnošeni obleki. In Her-man ni bil slep za tako lepoto. Seveda bi ne bil smel pozabiti, da je to lepota navadne delavke.

Ne more se reči, da je bila Lizika neumna. Ako bi tisti zgo-dovinski mecení še hodili po deželi ... kdo ve? A saj sem dejal, da ne hodijo več. Pa Hermanov oče je bil bogat. V njegovi blagajni se nebi niti poznalo, ako bi bil poslal Liziko v mesto in jo dal iz-obraziti. Morda bi se bil kdo drugi tega domislil. Herman se ni.

O Liziki ni vedel prav za prav nič drugega, nego da je jako lepa. In njegova duša je bila mehka, Lizikin žar je neodoljivo upli-val na njo.

In tako je prišlo ...

Takrat, ko so bele rože vzcvetele ...

Čustvo se je porodilo v obeh srcih, dvigalo se je, raslo je, na-polnjevalo je duši, dušilo je pamet in naenkrat je bilo tako močno, kakor tista burja, ki odkriva strehe in puli drevje iz zemlje.

Rože so dehtele in mesečina se je prelivala po strehi, po vi-sokem zidu, po drevju in po grmovju; od nekod iz daljave so pri-hajali zvoki godbe; topli vzduh je trepetal, v grmovju se je oglašal

slavček in vse to se je nekako čudno mešalo... Ako blodi Amor še po svetu, je bil gotovo skrit v kakšnem grmu. Morda pa je plaval v zraku, saj se zna mali zlikovec narediti nevidnega. Tudi njegove puščice se ne vidijo, a čutijo se.

Hermanu in Liziki so že tičale v srcih. Tiste rdeče stvarce v v njunih prsah so morale biti že vse obstreljene in prestreljene...

Sedela sta tam v vrtu, šepetaje... Zaljubljeni v taki noči samo šepečejo. To je tradicionalno, pa je tudi naravno. Vse okoli je tako tiho, kakor bi se zibale čarovne tajne po luninih žarkih in po trepetajočem vzduhu. Nočni mir objema duše in človek slutí, da bi s svojim glasom motil nekaj svetega, česar ne razume, a kar je tu, v njegovi bližini, v tej noči, v tej tišini... Slavčeva pesem, zvoki godbe, murčkov glasek, celo rezgetanje žab ni neumestno. Glasna človeška beseda pa nikakor ne sodi v tako mesečno noč.

Oh, koliko sta šepetala. Nočni veter, ki ju je poslušal, mi je vse povedal, a jaz ne izdam ničesar. Ljudem se zde zaljubljeni pogovori smešni.

Druzega pa nista govorila.

Kaj bode jutri? Kaj pojutršnjem?... Aj, ljubezen jima je tičala že pregloboko v srcu, da bi vpraševala take reči. Saj še on ni mislil, da počiva njegova desnica okrog vratu priproste delavke. Ona pa je bila srečna; saj ji je bil povedal, da jo ljubi. Prava ljubezen sodi po sebi in Lizikina logika je bila čisto enostavna.

— Ako me ljubi, me mora tako ljubiti, kakor jaz njega. Saj drugače ni mogoče. In jaz ga tako ljubim, da ne bi mogla živeti brez njega. Torej tudi on ne more živeti brez mene. Ljubezen je taka. Ako bi bila drugačna, bi ne bila ljubezen.

— Čuješ. Ali me ljubiš? — ga je vprašala.

On pa jo je pogledal z blaženim pogledom, močneje jo je privil k sebi, na uho jo je poljubil in ona je slišala tihoten, nežen šepet:

— Ljubim! Ljubim!

To je moralo biti resnično. Saj ni mogoče, da bi, vse lagalo: njegove besede, njegovo oko, njegov glas in tisti ogenj, ki plapola v njem, ki ga tudi ona čuti!

Česa naj torej še želi, kaj naj zahteva?

Ljubi jo! S tem ji je vse povedal. Vse, vse...

Nekaj časa sta molčala. In v tem molku je bilo tisoč besed.

Konečno je ona smehljaje dejala:

— Ti! Jaz te tako ljubim, da bi umrla, ako bi izgubila tvojo ljubezen. —

On jo je ležno udaril po licu.

— Kaj govoriš to! — in ona ga je poljubila.

Oh, takrat so bele rože cvetele! Cvetele!

Jokal bi se, ker vam ne morem opisati, kako je to, kadar rože cvetó . . .

Koliko sta si molčé povedala! In potem sta se razšla. Ona je krenila domu s svojo veliko, veliko srečo, ki jo je opajala . . . On se je sprehajal še nekaj časa po vrtu.

— Neumnost! Menda so vsa dekleta taka. Kje se neki naučé takih fraz? Da bi umrla, ako bi izgubila mojo ljubezen! Znanost je dokazala, da se to ne dogodi. Medicina. Od ljubavne boli srce ne počí. Saj bo tudi meni težko. Pa proti deroči vodi se ne more plavati. Ako bi izgubila mojo ljubezen! — Moj Bog! Jaz bi ji to ljubezen ohranil, a tega ji še ponuditi ne smem. Njej ne . . . Kakšni drugi? . . . A ona je vse drugačna, kakor so druge. To sem že izpoznal. Kdo vé, kaj bi storila, ako bi ji rekel, naj . . . ah, kaj! Že pozabi. Tudi jaz bom móral pozabiti in če jaz ne umrem, ostane tudi ona živa.

V dramah niso več pripuščeni monologi. Herman pa je vendar govoril, dasi ni bilo žive duše blizo, kajti ljudje pravijo, da rože in lunini žarki nimajo duše. In dokazati jim ne morem nasprotnega. Pa vendar se mi zdi, da so ga tiste bele rože poslušale in da so bolestno vztrepetale ob njegovih čudnih besedah. Zakaj Lizika je ljubila tiste bele rože in če je kaj takega mogoče, so tudi one imele devojko, priprosto delavko rade.

Lizika pa ni ničesar slišala. Smehljala se je, ker njene sanje so bile vse prepletene z belimi rožami.

In drugo jutro se je zgodilo.

Nekateri delavci so bili tako veselih lic, kakor sicer nikdar.

— Kaj pa ti je, Matej? — je vprašal stari France fanta, ki je kar plesal po dvorani. — Kaj pa ti je? Saj se smeješ s celim životom! Ne skači vendar tako, saj mi še podereš mizo. Še v stroj se zaletiš!

— Ej, ne zmerjaj, France, ne zmerjaj! Tudi ti bodeš vesel. To bo pijače.

— Kakšne pijače?«

Ta beseda je delovala. Vsi tisti, ki niso vedeli še ničesar, so se zbrali okoli Mateja.

— Kaj pa je? Kdo plača? Kakšne pijače?

Matej se je smejal, da se je ves tresel.

— Kdo plača? Gospodar, vi žejne duše! A, ali so vam suha grla? Glej no! Saj se vam že sline cedijo?

— Če plača gospodar, plačamo sami! — se je France stresel.
 — Kaj ti s tvojim modrijanstvom! Meni je vse eno, kdo plača, da je le mokro.

— Gospodar plača! Pa zakaj?

— Zakaj? Hehe! Nič ne veste? Mladi gospod se ženi.

— Ženi?

— Ženi, ženi, ženi! Prost dan. Veselica. Pivo.

To je šumelo in vršelo po težkem tovarniškem vzduhu, da je skoro nadglašalo ropotanje strojev. To se je razlegalo od vseh sten, šlo je skozi vrata, odfrfolalo v druge sobane, po vseh nadstropjih, po celi tovarni. Zavelo je tudi v ženski oddelek, kjer je Lizika delala.

— To ni mogoče!...

— Kdo je to slišal? Ali je res izrekla te besede?

Ne, nihče jih ni slišal. Zakričale so samo v njenem srcu, kamor se ji je zčila vsa kri, da je pobledela, kakor tiste rože, ki so cvetele tam zunaj na vrtu...

Vsi so to govorili, a ona ni verjela. Ni mogla verjeti. Saj je nemogoče, nemogoče. Kaj ji ni sinoči rekel, da jo ljubi? In s tem ji je vendar vse povedal.

Ah! Morda so kaj zaslutile in iz same zlobe govore sedaj tako. Mogoče pa to ni, ne, ne, ne...

Nihče ni gledal na njo. Novica je bila prevažna. In sedaj je vstopil upravnik tovarne.

Lizika se je stresla.

— Kaj je — vendar mogoče? ... Upravnik je prišel povedat, da — da — da bodo imeli — prost dan... Ne, ne, ne! Kdo ve, po kaj je prišel! Kakor da nima nobenega opravka v tovarni...

Kaj govori...?

— Živio! Živio! se razlega po dvorani.

— Ali je — res — mogoče? ...

Aj, mogoče je, uboga Lizika, mogoče! Saj pravijo vsi, da je tako. In sedaj ti je upravnik sam povedal. Čemu si ga vprašala?

— Kaj še niste vedeli? te je vprašal v čudu. Saj so izdali že pred tremi tedni zaročne listke.

— Zaročne listke! Kdo pošilja Liziki zaročne listke?! — Pa sam, sam je molčal! In sinoči je molčal, ko sem mu dejala, da nebi mogla živeti, ako bi izgubila njegovo ljubezen. In on je molčal. Pa rekel mi je, da me ljubi! Da me ljubi! Prok...

Ne, ne.

Kletev se ji je udušila v grlu, a oči so se ji napolnile s solzami. Pravijo, da je to stara pesem. A Heine se je vendar lagal. Zdravniki pravijo, da ni res; srce ne počí od ljubavne boli.

Srce ne počí ...

Sedaj ve, da je res. Kako? Zakaj? Ali je sama kriva? Ali je preveč verjela? Kaj se niti ljubezni ne sme verjeti?

Oh, kaj bi s temi vprašanji! Konec je!

Srce ne počí! Njeno srce je počilo. Ako položi roko nanj, lahko čuti to. Konec je...

Tako nagloma je prišlo... tak udarec... saj človek ni iz železa. In konec, povsem konec. Nikdar več, nič več. Kako čudno ji je v glavi — in v srcu — kako je tema okoli... Ako bi sedaj umrla — sama... Omedlevica jo je izpustila. Samo v kolenih je bila tako slaba, da ni mogla obstati — in v sobani je čudna tema — in v njenem srcu bol, bol! Groza!

Stroji ropočejo dalje. Kaj se brigajo stroji za Lizikine občutke, za njeno bol, za njeno nesrečo?

Delo se razvija. Zakaj se ne bi?

Lizika je slaba. Omedlevica se nepreghoma vrača. Malo vode, morda bode boljše. Tam zunaj, na hodniku je vodovod.

S težkimi koraki odide ven.

Nadzornik jo pogleda.

— Takoj se vrnem. Samo malo vode popijem.

Jedva hodi. Vrata se težko zapro za njo. Na hodniku skoraj telebne na tla. Z desnico pograbi debelo vrv. To je »lift«, s katerim dvigajo predmete iz prizemja v gornja nadstropja, a od tod spuščajo blago dol.

Sedaj je naprava pri miru. Zdajci se strese vrv.

— Izpusti! Ako padeš dol...

Na hodniku je temno; drugače je tukaj vendar svetlo.

— Izpusti!... Odkod ta glas? Iz njenih prs?

— Izpusti! Ne, ne, ne!... Ako padeš dol...

Nekaj zaropota, vrv se zaziblje, zagiblje, »lift« se dviga... nekaj loputne, kakor bi padel težek predmet na nekaj trdega... presunljiv krik...

Lift obtiči.

Delavci se zlete na kup. Plašna lica, vprašujoči pogledi... pridušene besede...

Po težkem trudu izvlečejo Lizikino razmrcvarjeno truplo.

— Kakšna nesreča!.....

— Kadar umrjem, morate natrgati toliko belih rož, da me ž njimi vso zakrijete.

Uboga Lizika! Bele rože so te zakrile in daleč naokoli so dehtele, ko so te nesli na pokopališče. To je bil dolg sprevod. Vsi delavci, vsi uradniki iz tovarne so prišli, tudi gospodar in njega družina so prišli, samo njegovega sina ni bilo... Ne vem, zakaj. Morda ni imel časa. Saj se je moral pripravljati za ženitev.

To je bilo takrat, ko so bele rože vzcvetele.

Včasih se mi zdi, da vidim na belih rožah krvave pike. In tedaj se spomnim uboge Lizike, ki je bila samo priprosta delavka...

Pravijo, da se Hermanu dobro godi.

Noči.

— — — — —
Wer nie die kummervollen Nächte...
Goethe.

1.

Noči, ve dolge, strašne noči,
ki sem vas prečul, nasičen obupa,
ve neme ste priče mojih tožbá,
ve v zdravo kri ste vlile mi strupa.

Noči, ve črne, blazne noči,
nad mano se boste maščevali...
O, saj kot ujedne ptice ste
iz duše mir mi izkljuvale...

2.

Ah, vse ste mi vzeli, ljudje, vse, vse...
A skopo sem v srcu skrtil sladko vero,
da Bog je položil tolažbo mi
v kipečega vinca polno mero.

Kaj hoče mi to, kar govori
svet blebetavi brez konca in kraja!
Ob ledi luči ponoči... ah,
ob vinu moj svet, moj svet mi vstaja..

3.

Moj svet željá in upov in sanj,
moj svet ljubezni, hrepenenja...
Ah, tam iz črne, globoke dalje
smrt roko koščeno k meni spenja...

Ah, pusti me, pusti le še hip!
Rad to, kar izpil sem, prej bi plačal,
po smrti nerad bi hodil nazaj
in težko brez novecv svoj dolg bi vračal.

4.

In kmalu umrl bom, to čutim že...
Prijetelji, mojih potov cvetice,
in ljubica, mojega srca dan,
vi boste kropili mi mramorno lice,

In kdo je kriv, da bom mlad umrl?
Kdo?... Sam?... Vi?... Ti?... Ponosno
v zrak dvíga se hrast, vanj treščí strela...
Ni eno oko po njem ni rosno...

5.

Da!... Stalb m pred sodbo, in večni Bog
bo giečai, giečai srčno rano...
In kakor ni z mano bil milosten svet,
tako le Bog bo milosten z mano!

In pila bo duša glas sveti njegov,
in v balzamu tem bolest bo mrla:
»V dneh žalosti je, v brezupnih nočeh
sem k meni ti upno duša zrla.«